

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

2020 рік

№ 12(353)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

Дарина Сухоніс – Табацька зростала і формувалася як журналіст разом з щомісячником «Бористен». Сьогодні на шпальтах журналу чимало з того чого торкалася її працьовита і талановита рука.

Можливо, декому з читачів дописи авторства

Дарини породжують асоціації з солідною і поважною пані.

Насправді ж вона ще зовсім юна особа, котра любить і цінує життя.

Шукайте інтерв'ю цьому номері.

“У всіх народів мова – це засіб спілкування, у нас це – фактор відчуження. Не інтелектуальне надбання століть, не код порозуміння, не першоелемент літератури, а з важкої руки Імперії ще й досі для багатьох – це ознака націоналізму, сепаратизму, причина конфліктів і моральних травм. Людина розмовляє рідною мовою, а на неї озирються...”

“Нації вмирають не від інфаркту, спочатку в них відбирають мову”

Ліна Костенко

Представництва редакції:

«Бористен (Борисфен)» – незалежний і недержавний український науково-популярний щомісячник, який висвітлює наукові, культурні, соціальні, історичні події. Видавцем і засновником часопису є Дніпровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», голова правління письменник і видавець Фідель Сухоніс. Видавець: Дніпровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», Дніпровський Національний Університет імені О.Гончара

У Києві: Олег Черногуз, тел: (067)2555026
У США: Bahriany Foundation, Inc. 19669 Villa Rosa Loop, Fort Myers, FL 33967, USA
З релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakrige, Watchung, N.J. 07069, USA;
У Румунії: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7. Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;
У Бразилії: Wira Selanski, Rua General Glicerio, 400 apt.701, 22245-120 Rio de Janeiro, RJ Brazil, Telefax (00-55-21) 2556-5517
У Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18\I, Lod, Israel
У Польщі: Juri Hawryluk, skr. poczt. 55, 17 – 100 Bielsk Podlaski, Polska
У США: Raisa Chejlyk. 4000 S. Biscayne Dr. #213 North Port, FL. 34287.

Серія КВ, реєстр. номер 16084-4556 ПР. Рік видання двадцять перший. Постановою президії ВАК України від 9 квітня 2008 року за № 1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватись основні результати дисертаційних робіт з історії, філології, політичних наук, мистецтва та культурології.

Редакція не завжди поділяє думку авторів і не несе відповідальності за недостовірність опублікованих даних. Редакція не несе відповідальності перед авторами і/або третіми особами і організаціями за можливу шкоду, нанесену публікацією статті. Редакція має право скоротити матеріал без згоди автора. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторами.

Електронні версії журналу borysten.com.ua

Долучайтесь до нас у соцмережі [facebook.com/borysteninfo](https://www.facebook.com/borysteninfo)

Адреса журналу «Бористен»: Адреса редакції а/с № 791, 49008 м. Дніпро, Україна
 Телефон: (050) 340 - 28 - 27
 e-mail: fidelsukhonis@gmail.com

Верстка/дизайн журналу «CatArt»
 paw paw
 Видавець ФОП Озеров Г.В. м.Харків, вул. Університетська, 3\9 Свідоцтво про державну

реєстрацію № 818604 від 2.03.2000
 Папір офсетний. Друк цифровий Щомісячник, наклад: 1500 примірників

Колонка редактора

Шановні читачі! Ми вдячні що ви з нами і сподіваємося, що у 2021-му ми також будемо разом!

Попри економічну і політичну кризу в Україні, попри війну на Сході і зниження купівельної спроможності, епідемію ковід люди не втратили віри журналістам, які стараються подавати максимально об'єктивну інформацію. Дякуємо, що ви залишилися з нами

Нехай Новий рік буде щасливим для усіх нас і багатим на добрі новини! Хай прийдешній рік подарує вам радість, здоров'я та злагоду в родині. Бажаємо, щоб під ялинкою ви могли знайти найдорожчий подарунок – щастя, любов і гармонію.

З Новим роком та Різдвом!

Фідель Сухоніс, редактор журналу "Бористен"

ЗМІСТ

- Стор.1** Колонка редактора
Стор.2 Світлана Короненко – лавреатка премії імені Івана Багряного
Стор.3-4 П'ЯТДЕСЯТ РОКІВ ТОМУ
Стор.5-6 Переглядаючи пости редактора у Фейсбук
Стор.7 У Дніпрі усі бажаючі можуть отримати книгу з ексклюзивними фотографіями війни на Донбасі
Стор.8 Рекорд!
Стор.9 У Світовому конгресі українців назвали країни, де українська діаспора має найбільший вплив
Стор.10-11 Та сама Анна
Стор.12-13 ЗБЕРІГАЙМО ЧИСТОТУ РІДНОЇ МОВИ
Стор.14-17 Люди читають, міркують і пишуть листи
Стор.18 Українка розробила дизайн для канадської різдвяної монети 2017 року.
Стор.19 Думки вголос
Стор.20-24 Гута-Пеняцька, пам'ятник убитим полякам ГІДНА ВІДПОВІДЬ ПОЛЬСЬКИМ (І НЕ ТІЛЬКИ) ФАЛЬСИФІКАТОРАМ
Стор.25-29 «ЯКОГО КОЛЬОРУ ДЛЯ ВАС ЛАТИСЬКА МОВА?..»
Стор.30-31 Міркування навколо Різдва Христового
Стор.32 Надзвичайний Просвітянин-Михайло Борейко (1933-2020)
Стор.33 З листів до редакції
Стор.34-35 "Кобзар у фракці" – бандурист, вояка, учитель Василь Ємець
Стор.36 Українські рецепти

Долучайтесь до нас у соцмережі
facebook.com/borysteninfo

Ще більше цікавої та актуальної інформації на нашому сайті
borysten.com.ua

«Фундація імені Івана Багряного інформує»

Світлана Короненко – лауреатка премії імені Івана Багряного

Багрянівські премії присуджувались особам, які зробили визначний внесок у розбудову державної незалежності України та консолідацію суспільства, авторам наукової та публіцистичної праці України. У 1992 року Фундація імені Ів. Багряного, вшановуючи його пам'ять, започаткувала премії його імені, видаючи відомим особам Диплом і по тисячі американських доларів. До цього часу премій дано відомим 23 особам. Цього року Фундація відзначила премією Світлану Короненко - поетесу, що яскраво увійшла в літературу, стала свого часу наймолодшою з прийнятих осіб до Спілки Письменників України, авторку поетичної книжки «Містерії», одну з головних претендентів на Національну премію імені Тараса Шевченка.

Вона створила сотні радіопередач на теми української культури.

Світлана Короненко стала незмінним літописцем міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, на який Фундація ім. Ів. Багряного давала по 5 тисяч доларів, а останні роки по 4 тисячі доларів. Вона була не тільки прес-секретарем Ліги Українських Меценатів, що проводить конкурс знання української мови, а й фактично є одним з його організаторів і координаторів. Водночас виконувала обов'язки заступника директора українського радіо «Культура», опікуючись там україно-центричною тематикою. Вона була ведучою багатьох програм, присвячених українській культурі.

Журналістка Світлана Короненко має виразне національне обличчя, помітне в УСІХ важливих подіях українського життя, починаючи від Помаранчевої революції й закінчуючи революцією гідності.

«Гортаючи календар»

--- П'ЯТДЕСЯТ РОКІВ ТОМУ ---

Кримінально-політичний суд над українським істориком і дисидентом Валентином Морозом відбувся 17 листопада 1970 року. Кілька дисидентів були викликані радянським урядом давати свідчення для обвинувачення проти підсудного. Серед них була дисидентка Шестидесятник художниця Алла Горська. Алла відмовилася свідчити так само, як і інші. Тим не менш, не даючи жодних доказів, що не було проблемою в радянських судових процесах, Валентин Мороз був засуджений за антирадянську агітацію і пропаганду з вироком до чотирнадцяти років.

28 листопада 1970 року Алла поїхала в село Васильків Київської області біля міста Фастів до дому свекра, щоб забрати швейну машинку. Вона не повернулася додому. Її чоловік Віктор Зарецький занепокоєний пішов за нею наступного дня. Будинок у Василькові був замкнений. Поліція відмовилася дозволити насильницький в'їзд. Того ж дня свекра знайшли без голови біля колій на сусідньому Фастівському вокзалі. Через три дні поліція змусила відкрити двері до будинку свекра у Василькові. У підвалі знайшли тіло Али Горської. По смертній медичній аналіз показав, що вона зазнала удару в задню частину голови.

Слідство поліції вирішило, що свекр ударом в задню частину голови вбив власну невістку, використовуючи сам швейний верстат, а потім кинувся на залізничні колії перед зустрічним поїздом. Мотив ніколи не представлявся і не обговорювався. Також не було пояснення фізичної спроможності передбачуваного злочинця, бо старий Зарецький був досить похилого віку і нездатний виконати такий вчинок.

На похороні Али були присутні багато друзів, побратимів Шестидесятники, що стало національним дисидентським проявом проти радянської влади, наполягаючи на тому, що Алла була вбита режимом.

Працельні промови виголошували дисиденти, Василь Стус, Євген Сверстюк, Іван Гельта, Олександр Сергієнко. Поет Стус став на коліна протягом усієї служби, а потім попросився з Аллою власним особливим віршом.

Майже через сорок років радянські документи були щойно доступні до архівів КДБ завдяки зусиллям Олексія Зарецького, сина Али та Віктора, що явно показало, що і Алла, і її тесть були вбиті за вказівкою КДБ за дисидентську діяльність Али.

Я зустрівся з Віктором Зарецьким у червні 1990 року у нього вдома в селі під Києвом, за два місяці до його смерті від Рака. Ми говорили про рух Шестидесятників, якого він і його дружина були невід'ємною частиною, а також про смерть дружини і батька. У його свідомості не було сумнівів, що обидва вбивства були роботою КДБ. Зокрема, як сам художник він розповів про таланти дружини та її любов до кольору в її художній творчості, її

відданість Україні та її народу. Ми розмовляли про деяких їхніх друзів серед них колегу-художника Опанаса Заливаха, який працював з Аллою над знаменитою мозаїкою революційного портрета українського поета і барда Тараса Шевченка, що називали Шевченко Мати. Вперше я познайомився із Заливахою лише кількома тижнями раніше в Івано-Франківську.

Шестидесятники були дуже значним рухом в українській історії. Можливо, без них 24 серпня 1991 року проголошення української незалежності було б більше схоже на подібні проголошення в інших радянських державах, таких як Білорусь без пізнішого демократичного розвитку і розголосу та впливу громадянського суспільства, що виникло і відоме в Україні. Запал України до незалежності та демократії сильно надихнувся роботою та життям Шестидесятника. У нашій розмові Віктор Зарецький був чудовим, але не дивно скромним. Він проявив глибоку

відданість своїй улюбленій дружині, яка померла за українську справу, як він сказав двадцять років тому. Всі мої думки були зосереджені на тому, наскільки нам пощастило, що ми, українці, як нація, маємо таких відданих героїчних особистостей.

Алла Горська народилася в місті Ялта, Крим. Віктор Зарецький народився в селі Білопілля Сумської області. Опанас Заливаха народився в селі Гусинка Харківської області. Вони приїхали з усіх куточків України, щоб врятувати свою країну та її народ. Звичайно, Західна Україна мала свій контингент героїв, але Україна дійсно є нацією і країною від Карпатських гір або річки Сян до далекої Кубані, дехто запропонував би і ще далше. Слава Україні за те, що у вас були такі люди. Вічна Пам'ята Аллі Горській в цю п'ятдесяту річницю її передчасного відходу у вічність.

16 грудня 2020 року
Аскольд С. Лозинський

=== Переглядаючи пости редактора у Фейсбук ===

Микола Вікторович Гаржа та Ніна Григорівна Бугай люди не молоді. Але в наддніпрянській малолюдній Майорці створили для себе гніздечко немов молодята. Приїхав до них на хвилику: сказати привіт, пригостити Тузіка і кішечок смаколиками для чьотироланих та вдихнути на повні груди чисте сільське повітря. На моє запитання чи не сумно їм вдвох у непривітну зимову пору в малюдному місті лише здивовано глипнули у відповідь. Ось що то за радість мати поряд близьку душу!

Ніна Григорівна, напевно, так потужно цінує це не вибагливе щастя в наддвечір'я віку, що до сварки зі мною відмовилася робити фото. Напевно, щоб люди не наврочили....А Микола Вікторович нічого не боїться. Правдивий козак!

Один неглухий чоловік, який заробляє власною головою і руками, сказав мені з жалем, згадуючи пишноту нещодавніх похорон харківського мера Кернеса:

- І як у нас можна виховувати власних дітей, коли вони бачать що в країні честь і шана хамам, злодіям, зрадникам?!

Питання воістину риторичне. Чи задумалися над ним ті, хто стояв в черзі до імпровізованого харківського мовзалею. Відома річ, що ні. Але ж є в країні й інші люди. І нам з Вами доведеться розв'язувати і цю проблему. А то ні?!

Цю екзотичну "кумпанію" я бачив роками на вулиці Робітничій, де мешкаю більшу частину свого небезгрішного життя. Але заговорити з жінкою якось все було некомфортно. Чи то через її, як мені здавалося, непривітність, чи то через дуже вже незвичний вигляд цього товариства. А ось сьогодні взяв і підійшов. Таня (як представилась господиня цього кудлатого товариства) виявилась доволі комунікабельною персоною. Щоправда, докладній розмові завадили, як правило, мовчазні песики. Чим я їм був не до вподоби вже не знаю. Однак, лемент вони зчинили такий, що навіть перехожі почали гніватися минаючи небуденне товариство. Попри голосний гавкіт я все ж таки децю зміг з'ясувати. Зокрема, що Таня опікується безпритульними собаками вже 22 роки. Коли вони потрапляють в її пересувний притулок, то живуть в ньому до самої смерті. Попри, напевно, будь-яку серйозну фінансову підтримку Таня балує свої вихованців навіть курятинкою. Живе вона поблизу вулиці Робітничої разом з сестрою. І члени чотирилапого товариства виглядає її коли б не головний сенс життя. На моє здивування Таня має мобільний телефон і буде не проти коли знайдуться охочі допомогти їй в утриманні волохатої родини. 066-319-49-04.

Зателефонуйте щоб добра на Землі стало більше...

Фото білоруського фотографа Євгенія Ерчака увійшло до списку "2020-й рік у світлинах" за версією The New York Times.

У Дніпрі усі бажаючі можуть отримати книгу з ексклюзивними фотографіями війни на Донбасі

Дніпровська письменниця Ганна Терянік презентувала книгу у співавторстві з Юрієм Величком «Пункт дислокації Донбас». Отримати її можна безкоштовно – зв'язатися з авторкою у фейсбуці або завітати до музею АТО особисто.

«Автор текстів я, а всі фото зробив Юрій Величко, доброволець батальйону Донбас з позивним «Фотограф». Але ми не розглядаємо книгу як присвячену батальйону. Сподіваємося, що читачі впізнають себе або згадають своє. Жоден позивний, жодне прізвище навмисно не використовували. Ця книга про почуття, про життя, про уявлення війни суспільством. Тут приблизно 150 розповідей. Всі вони особливі. Книга підходить усім, я навмисно тут не використовували специфічну «окопну» лексику та ненормативні вирази, адже це художня література. Але загалом, це щирі розповіді, які я чула з початком свого волонтерства, з 2014 року», — зазначає Ганна. Авторка наголошує, що про війну треба говорити. Це частина нашого сьогодення. «Це вже наша друга робота. Першою була книга «Життя на нулі». Також в планах ще одна робота, яка вийде зовсім скоро», — зазначила вона.

Рекорд!

У канадському м. Мандер (Mundare) в Альберті стоїть найбільший в світі пам'ятник ковбасі. Причому - українській, смак якої високо цінують в усій Канаді.

Розміри пам'ятника - гіганта 12,8 метра, вага - 6 тон. На його зведення було витрачено 120 тисяч доларів. Його було збудовано громадою міста на честь родини Ставничих (Stawnychy), які почали виробництво ковбаси у Mundare. Цікаво, що назва виробу звучить подібно до української - kubasa.

Містечко Мандер, що розташувалося між Едмонтоном та Вегревілем, відоме також і тим, що тут було одне з перших українських поселень в Канаді - тоді ще місто називалося Біверлейк. Населення міста багато десятиліть поспіль від заснування було майже цілком українським.

Також воно є першим і найбільшим в Канаді українсько-католицьким осередком отців Василіян. Тут найстарший в Канаді монастир отців Василіян, побудований у 1922 році, велика їхня бібліотека з унікальними стародруками та музей, де зберігаються колекції українських предметів старовини.

“Акутально”

У Світовому конгресі українців назвали країни, де українська діаспора має найбільший вплив

Президент Світового конгресу українців (СКУ) Павло Грод назвав Канаду, США та Австралію країнами, де українська діаспора має найбільший вплив

“Ситуація дуже різниться від держави до держави. Значний вплив, крім Канади, є у США та Австралії, трошки менший - у Великій Британії, а от у решті країн - слабший”, - сказав Грод.

Водночас він додав, що ситуація стрімко змінюється. “Нещодавно ми провели щорічні загальні збори у Берліні, де організували зустрічі з провідними членами Бундестагу, високопосадовцями із офісу Меркель та МЗС. Із собою ми брали очільників української громади Німеччини, аби вони на власні очі побачили, як займатися лобізмом, та могли продовжувати робити це самостійно”, - зазначив президент СКУ.

Як повідомлялося, за даними останнього перепису населення, в Канаді проживає майже 1,4 млн громадян українського походження, що становить близько 4% від загального населення країни.

--- Та сама Анна ---

У день св.Анни згадаємо про Анну Ярославну - Анну Київську, королеву Франції та доньку Ярослава Мудрого. Вона недарма належить до найвідоміших і найвпливовіших жінок України - мати і бабуся десяти королів Франції була надзвичайно розумною і вольовою, а її краса доповнювалася королівською культурою поведінки. Власне, багато в чому завдяки їй почався справжній розквіт Франції європейської держави, а Париж став культурною столицею.

Як ми пам'ятаємо з шкільних років, заміж за короля Франції Генріха I Анну віддали зовсім юною. Та вже тоді вона знала кілька іноземних мов, розумілася на політиці, прекрасно трималася в сідлі і могла зачарувати будь-кого своєю вродою та аристократичними манерами. До доньки Ярослава Мудрого сваталися наймогутніші правителі. Та пощастило королю Франції, який виявився найзатятішим - після двох відмов, заславши сватів втретє, він отримав згоду.

До далекої і невідомої Франції Анна Ярославна взяла з собою книги та, як свідчить легенда, Євангеліє (На цьому, так званому званому Реймському, Євангелії слов'янською мовою ніби-то до 1793 року присягали на вірність французькі королі). Та 40річний наречений не оцінив таке придане Анни, адже був навіть неписьменним. Під шлюбним контрактом замість підпису на подив руської княжни Генріх I поставив хрестик.

Вихована при дворі одного з найосвіченіших правителів світу Анна взагалі була шокована місцевими звичаями - відсутність елементарної гігієни, навіть вельможі їли руками, а грамоту знали лише священики.

Здавалося б, все, що їй лишалось в цій ситуації, - писати сповнені відчаю листи своєму батькові. Та попри розпач від варварства навколо, Анна нікому крім батька, не виказувала свого невдоволення. Навпаки, вона цілеспрямовано і методично викоринювала безкультур'я. Спершу навчила свого чоловіка, короля, читати і писати, потім - увесь двір. Також привчила до лазні та столових приборів. Своєю достойною поведінкою і навіть розмовою Анна здобувала прихильність серед всіх, з ким спілкувалася.

Своєму чоловікові Анна народила трьох синів, вихованням яких займалася самотужки, поки Генріх I був у військових походах та на полюваннях. Раптово овдовівши через 10 років подружнього життя, королева не пішла до монастиря і не закрилася у палаці. Навпаки, стала регентом при своєму 7-річному сину Філіпі I, перебравши на себе вирішення всіх державних справ.

І ось би тут поставити крапку. Та ні. Доля вирішила винагородити Анну справжнім коханням і водночас кинути їй новий виклик. Кохання, що спалахнуло між нею та затишим ворогом її покійного чоловіка, графом Раулем де Валуа, змусило її наперекір усім тодішнім нормам поведінки порядної вдови і навіть волі Папи Римського, залишити державні справи, віддатися почуттям і прожити 10 років із коханим. До його раптової смерті.

Після того Анна знову здивувала

всіх, повернувшись до королівського палацу, щоб решту життя присвятити підтримці свого сина, короля Франції, а також займатися просвітницькою діяльністю та будівництвом церков. Вважається, що в 1075 році вона відійшла від справ і невдовзі померла.

Щороку 5 вересня (день, що вважається днем її смерті) у заснованому нею монастирі у місті Санлісі - курортному містечку неподалік від Парижа - відбуваються заходи з вшанування пам'яті Анни Київської. Тут є її могила та встановлено пам'ятник відомій киянці, подарований Україною в 2005 р. До слова, пам'ятники Анні є також в Києві, Тулузі (Франція), Кракові (Польща), Арлоні (Бельгія), Джакарті (Індонезія).

ЗБЕРІГАЙМО ЧИСТОТУ РІДНОЇ МОВИ

Куди слід іти?

“Я поїхав у Київ” чи “Я поїхав до Києва?” “Вихід у місто” чи “Вихід до міста?”

Коли мовиться про рух у напрямі міста, села, селища, тоді треба ставити прийменник до: “Вранці ми приїхали до Києва” (з живих уст); коли ж ідеться про дію чи перебування в чомусь, тоді слід користуватися прийменником у (в): “У Києві на риночку ой пив чумака горілочку” (пісня).

Якщо мета руху в певному напрямі виявляється ще якимись додатковими поясненнями, тоді після них може стояти замість прийменника до – у (в): “Ми їздили на ярмарок у Косів” (М. Рильський).

Рух до приміщення позначається дієсловами і з тим, і з другим прийменником: “Уваливсь у хату” (П. Куліш); “Смерть зайшла до хати” (Д. Павличко). Коли визначається час за роком, треба користуватися родовим відмінком іменника, а не *прийменником* у (в) з іменником у місцевому відмінку: ближче буде до нашої мовної традиції цього року, а не в цьому році; 1980 року, а не в 1980 році.

Так само слід казати торік, а не в минулому році, позаторік, а не в позаминулому році; аналогічні будуть і прикметники – торішній, а не минулорічний, позаторішній, а не позаминулорічний

Коли ставити прийменники у, в?

Між українськими прийменниками *у* та *в* нема ніякої різниці. Ми ставимо їх незалежно від змісту речення, а тільки додержуючись граматичного правила чергування голосних, здебільше: якщо попереднє слово кінчається на голосну, треба ставити прийменника в (“Вона взяла в нього книжку”), якщо на приголосну, тоді -- у (“Він узяв у неї книжку”).

Стояти на протязі -- небезпечно!

У російській мові є такий складений прийменник, як на протязеніі (якогось часу). В українській -- калька. Кажуть: на протязі тижня, на протязі року

Рубрика Миколи Дупляка

тощо.

Стояти цілий день (місяць, рік тощо) на протязі, де повідчинювані всі вікна і двері, де продуває наскрізь вітер, -- дуже небезпечно!

Отже, в такому разі було б найкраще сказати *упродовж* чи *впродовж*, залежно після якого слова чи, точніше, звука. Інколи можна використати й прийменник *протягом*, що помилкою не буде.

Чи не гарний комплімент?

“Ти гарно дивишся у цьому платті”. Чи вона гарно дивиться, чи криво, чи прямо, чи звисока, чи з-під лоба, чи ще якось, -- не відомо. Це речення – калька з російської фрази на зразок “ти харашо смотрішся в етом платтьє”. А ось що вона виглядає гарно, що вона на вигляд гарна у цьому платті, -- це вже інша справа. Отже, ви *гарно виглядаєте, маєте гарний вигляд*.

У якій області слід працювати?

Слово *область* – це старослов'янізм, який в українській мові уживається тільки в значенні адміністративно-територіальної одиниці (Львівська область). Деколи кажуть, що вона працює в області культури. Це категорично неправильно!

Тут треба вжити слово *галузь*: працює в галузі культури. Можна використати й іншомовне слово сфера: *працює у сфері культури (тільки не в сфері!)*.

Якби чи якщо?

У підрядних умовних реченнях в сучасній українській розмовній мові вживаються і сполучник "якби", й конструкція сполучника "якщо" з часткою "б" ("би") – "якщо б" ("якщо би"), пор.: *"Ще довго сидів та базікав би з тобою, якби мав час"; "Якщо б ти вчився в університеті, то, напевно, знав би цих людей"* (з живого мовлення).

Одначе, сполучник "якби" й милозвучніший, і компактніший. Сама природа умовних речень зумовлює наявність частки "б" ("би") в головному реченні, отже, конструкція "якщо б" ("якщо би") створює певні труднощі навіть для вимови. До того ж, "якби" -- питомо український сполучник, а "якщо б" ("якщо би") – зайва калька російської конструкції "если бы", якій не місце в українській мові. Саме тому справжні знавці української мови вживають виключно сполучник "якби":

Якби мені черевики,

То пішла б я на музики (Т. Шевченко)

"Якби я мав карбованців п'ятсот, так я б уже подивився, як люди живуть"
(Г. Тютюнник).

Про норми наголошення й вимови

Дотримування норм наголошення й вимови – один із головних показників культури усного мовлення.

В українській мові наголос силовий, або динамічний, тобто він виражається посиленням голосу у вимові наголошеного складу. Особистістю української мови є те, що наголос у ній вільний, не закріплений за якимось постійним місцем для всіх слів. Він не тільки вільний, а й рухомий, тобто він дуже часто змінює своє місце в різних формах того самого слова

учИтель -- учителІ;
дорогИй -- дорОжче;
бути -- булО;

У нашій мові наголос може змінюватилексичне значення слова,

тобто може бути семантизованим.

мукА (борошно) – мУка (страждання);
дорогА (1. люба, мила; 2. що коштує великі гроші -- дорОга (шлях);
недОносок (старе взуття чи одяг) -- недонОсок (передчасно народжена дитина);
лупА (маленькі часточки рогових клітин, що утворюються біля коренів волосся на голові) -- луПа (оптичний прилад);
пАша (трава на пасовищі, що служить кормом для худоби) – пашА (почесний титул найвищих військових і цивільних урядовців в Османській імперії, султанській Туреччині);
кОлос (колосок: хилиться достиглий колосок) – колОс (велетень);
типовИй (зразковий: типовий проект);
Деякі слова мають подвійні наголоси. У них наголс не впливає зовсім на значення слова, пор.:
зАвжди й завждІ.

Слова і вислови, що засмічують нашу мову

Кросворд замість хрестиківка
Кров людини замість людська кров
Козиний замість козячий
Купляти замість купувати
На рахунок замість щодо, стосовно
Наслідувати кому замість
наслідувати кого
На творчому підйомі замість на
творчому піднесенні
По понеділках замість щопонеділка
Поранення зажили замість
поранення загоїлися
палити люльку замість
курити люльку
радіти чому замість радіти з чого
річний флот замість річковий флот
розповсюджувати чутки замість
поширювати чутки
рука людини замість людська рука
стадо замість череда
свято Покрова замість свято Покрови
серцевий приступ замість
серцевий напад

Люди читають, міркують і пишуть листи

Дуже важливо, що люди, які беруть участь у християнському просвітництві, читають, міркують і пишуть листи.

Микола Петриченко з Кагарлика на Київщині написав: «Слухав по радіо про книжки, які зробили з радіопередач. Сказали адресу, а я не встиг записати. А дуже хотілося б почитати. Чи не могли б ви ту адресу мені якось сказати? Буду дуже вдячний».

При цій нагоді треба сказати, що ініціатором і видавцем цих книг став відомий журналіст з міста Дніпра Фідель Сухоніс, який обіцяв вислати ці книжки людям. Ось його адреса: Фідель Сухоніс, абонентська скринька 791, місто Дніпро, код 49000.

В селі Ластівці біля Кам'яця-Подільського живе Віталій Микула, який пише до нас: «Сподобив мене Господь навчитися користуватися усіма цими новітніми штучками, тож тішуся з того і радію, що можу до вас писати. Так набагато краще, бо ручку тримати вже не сила, а інколи хочеться, як то кажуть, в люди вийти. Зараз багато і не походиш, і не наїздиш, то сиди собі вдома і розважайся, як можеш. Оце ось недавно почув, що книжки повиходили з вашими передачами, так я заінтересувався. Хотів би почитати ті книжки. Я записав адресу, але сумніваюся чи правильно, а спитати немає у кого. То скажіть, чи правильно я ту адресу записав, до кого про книжку писати треба. Записав так: Фідель Сухоніс, абонентська скринька 791, місто Дніпро код 49000».

Тепер перейдемо до листів, автори яких чекають на пояснення тих чи інших явищ. «Звертається до вас Нижник Ніна. Живу я в селі Варварівка Полтавської області. Я вже давно не слухаю тих, що скубуться за московську церкву, хто за київську чи за нову українську. Нехай собі скубуться. Бог всерівно один. А от мене зацікавила така церква як старообрядческа. В сусідньому селі їхня церква була ще здавна, але наші люди її обходили сотою дорогою. Чогось боялися, хоча й серед наших, хоча й зрідка траплялися люди, які до тієї церкви ходили. Вони завжди трималися якось окремо. Мене одна знайома, що туди ходить, з собою кличе до тієї церкви, а мені лячно. Чогось думається, що то сатанинська церква. Хоча ті люди такі спокійні, ні з ким не сваряться, тихо й мирно моляться і все. Ні в яких колотнечах участі не беруть. Чи ви щось знаєте про старообрядческу церкву і чи не гріх або щось інше нам православним людям до неї ходити? Буду вдячна, якщо ви мені підкажете. Спасибі зарані».

Нічого сатанинського у цій церкві немає, це православна церква. Старообрядці, старовіри – релігійно-суспільний рух, що виник у середині 17 століття в Московському царстві як реакція проти церковних реформ патріарха Никона. Не усі православні сприйняли новації й відмовилися від них. Втікаючи від російських переслідувань, старообрядці оселялися в Україні і створили низку так званих розкольничих слобід. Оселення цих слобід відбувалося здебільшого з дозволу місцевих державців як старшини, так і монастирів, зокрема

Києво-Печерської Лаври. Указ Петра Першого 1716 року легалізував становище старообрядців на Гетьманщині та затвердив їх права та володіння. Основним зайняттям старообрядців було сільське господарство (хліборобство, городництво й садівництво), різні види ремесла й промисловості, торгівля. Нині на території України є близько 50 старообрядчих храмів. Ніна Нижник правильно написала: Бог все рівно один. То йдіть до тієї церкви, яка вам довподоби через її сусідство чи з інших причин, якщо там звучить Боже Слово і молитва до Господа нашого Ісуса Христа.

Авторкуцього листа я не назву. Жінка з Київщини пише: «Вітаю шановних ведучих і бажаю вам доброго здоров'я! Вибачте, що друкую, а не пишу листа як годиться. Права рука зараз в гіпсі, а от приспічило написати. Воно ж то так, доки не свербить, то не чухаєш. Часто чую про терпіння, щоб усі ми були терплячими до всіх й усього. А ще недавно ви, Леоніде Остаповичу, сказали, що коли закінчується терпіння, то настає довготерпіння. Так то воно все зрозуміло, але ж як його насправді виконати? І що тоді, коли усе складається погано, то й терпіть треба до самого кінця? Як те довготерпіння понять? Я ось вже 30 років терплю свого чоловіка, а він не міняється, яким п'яницею та гулякою був змолodu, таким і остався. Діти кажуть: кинь та переходь до нас, а я все терплю і надіюся на краще. А чи воно буде? Кинуть його самого, так пропаде, а жити ось так вже не сила. Так що не знаю, що й робить».

Я вже те довготерпіння давно терплю, а кінця краю йому не бачу. То підкажіть, люди добрі, чи є

довготерпіння якийсь край? Вже так жити не сила і сама не знаю, яке рішення прийняти. Люди різне совітують, а що ви на те скажете? Будь ласка, підкажіть».

Цей лист ставить мене у складне становище. Просто по-людському я співчуваю цій нещасній жінці. Я порадив би звернутися до місцевої церкви і попросити поговорити з її чоловіком, змалювати усю ситуацію. Може це допоможе. Але доки він сам не визнає свою залежність від горілки, зрушень не буде. Також діти кличуть її до себе, то може піти до них бодай на якийсь час. Щоб чоловік відчув, як бути самому.

Але у християн довготерпіння має інше тлумачення. Християнське терпіння – це дух, котрий ніколи не упокориться і не визнає поразки. Цей дух не може зламати жодне нещастя, або страждання, розчарування або збентеження, але котрий витримає до кінця. Довготерпіння означає терпіння в поводженні з людьми, це риса характеру людини, яка без злості й скарг витримає неприємних людей, не дратуючись. Апостол Петро каже про Боже довготерпіння: “А довготерпіння Господа нашого вважайте за спасіння” (2 Пет. 3:15). У християнина повинно бути таке ж довготерпіння до своїх побратимів, яке проявляє Бог до кожної людини. Християнин покликаний зберігати вірність не тоді, коли його життя повне духовних розрад, а завжди – і в моменти смутку і розчарувань теж. Він покликаний терпіти не доки терпиться – а до смерті. Це вище за людські сили – це надприродний дар Святого Духа. І цей дар подається разом з іншим даром – надією. Мине не дуже багато часу – і наші випробування закінчатся. Наша

місія буде виконана.

Я розумію, що ці слова можуть не потішити авторку листа, але таке покликання кожного християнина.

Ось ще лист з цікавим запитанням з історії церкви: «До вас звертається Пасько Фаїна Яківна. Живу я в Івано-Франківську. Ми усі, наша родина, та й багато хто з наших друзів та знайомих – греко-католики. Ми до іншої церкви не ходимо, але й не проти вибору іншими. Кожен має право ходити до тієї церкви, де йому краще з Богом спілкуватися. Це така моя думка. Хочу запитати як ви ставитеся до нашої церкви. Може ви вважаєте її якоюсь недоконаною, бо є такі думки у декого. Я не знаю, у яку церкву ви ходите, але те що і як ви говорите, то не різниться з тим, що ми чуємо у нашій церкві. І що ви мені на те скажете? Дякую за увагу і всього вам хорошого. Фаїна Пасько».

Я скажу, що не бачу різниці між православними, які належать до Православної Церкви України і Української Греко-Католицької Церкви. Політичні причини змусили людей шукати підтримки у Римі, залишаючись вірними візантійському обряду Церкви. У Речі Посполитій у XVI столітті вірні східного обряду нерідко зазнавали дискримінації та були обмежені в правах. Київська митрополія, що залишилася під канонічною юрисдикцією Константинополя, не могла одержати належної підтримки від матірної Церкви, яка сама переживала тяжкі часи. Тому ієрархи митрополії почали шукати інших, більш ефективних шляхів подолання зовнішніх загроз.

Єпископат наприкінці XVI століття прийняв синодальне рішення перейти під опіку та захист Римського Апостольського престолу.

Так, було укладено Берестейський унійний акт 1596 року, який ознаменував відновлення сопричасної єдності Київської Церкви з Латинською. Архітектори церковного порозуміння мали на меті не лише зберегти традиційний церковний устрій, східний (візантійський) обряд, а й протистояти асиміляції українців та білорусів чи переходові на римо-католицизм. Отже, греко-католики і східні православні – єдине ціле і може настати час, коли вони об'єднаються і в Україні знову буде єдина Церква. На все Божа воля.

Цей лист з Сміли на Черкащині: «Мене звати Муніра, сам я татарка, не з тих, які кримські, а справжня. В Україні живу вже давно, тут народилися і вирости мої діти, люблю цю країну і її мову, а ось вивчити якось не склалося. Те, що ви робите, дуже важливе для наших людей, ось тому я й вирішила написати. Ви звертаєтесь до дуже дорослого слухача. А чи немає у вас планів, задумів, як стосувалися б на пряму молоді? Мені видається, що для молодших людей ваші висновки важкуваті, а Слово Боже їм дуже потрібне, хоча у більшості своїй вони цього, на жаль, не усвідомлюють. Я запитую, бо бачу, як мої внуки підрастають і спілкуються з ровесниками, що дивляться, слухають, читають. Виходить, що вони практично не мають альтернативи усього цьому інтернетному свавіллю. Треба усім розумним і мислячим людям зусилля об'єднати. Як ви вважаєте? З повагою, Муніра Гельфанівна».

Я повністю згоден з Мунірою Гельфанівною щодо молоді і готовий послужити у цій важливій площині. Просив би батьків залучати дітей і внуків до читання наших бесід і

пояснювати їм, про що йде мова.

Цей лист на сьогодні останній. Пише Віктор Олександрович Паньков з Броварів біля Києва: «Прослухав радіопередачу про те, як ми можемо засмутити Бога, не втерпів аби написати. Я б радив про це говорити постійно. Бо що робиться у програмах це ж просто жахіття. Колись такого не було. Де це видано, щоб такий був низький рівень радіо і телевізійних програм, у яких звучить навіть брутальна лайка. Істинно вони не відають, що творять. Але ж і не хочуть відати. Спробуй зробити їм зауваження, так накинуться на тебе, як та вовча зрая. Треба не мовчати, треба боротися, аби страх Божий з'явився серед людей».

Віктор Олександрович має рацію: люди змінилися і засоби масової інформації сприяють цим негарним змінам. Ми намагаємося зробити свій внесок, щоб загальмувати моральне падіння. Сили наші порівняно з усім світом нерівні. Перший і природний наслідок віри в Христа – це покаєння і відвертання від зла. Коли ми виявляємо віру в Господа і покладаємося на Нього, ми природно звертаємося, приходимо до Нього і залежимо від Нього. Таким чином покаєння – це віра у Викупителя і покладання на Нього в тому, що ми не можемо зробити для себе самі. Через діяння, і милість, і благодать Господа ми можемо стати новими створіннями у Христі і, зрештою, повернутися і жити у присутності Бога. Амінь.

Леонід Яковчук

Українка розробила дизайн для канадської різдвяної монети 2017 року.

У 2017 р. Королівський канадський монетний двір випустив різдвяну монету, дизайн якої розробила художниця українського походження

Анна Буччіареллі (Шинлова).

Номінальна вартість монети становить 20 канадських доларів. Виріб зроблено із різнокольорового муранського скла. Аби зберегти ексклюзивність монети, у продаж надійшло усього 5000 штук.

Сувенірна монета до Різдва 2019 року, створена за проектом українсько-канадської художниці Анни Буччіареллі (Шинлової).

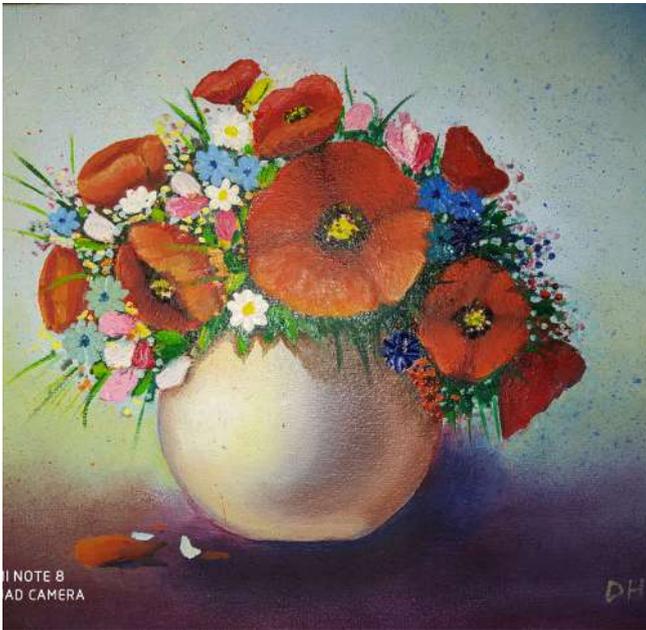
Власне, Анна розробила реверс срібної монети з золотом, "родзинкою" якої є об'ємна різдвяна ялинка, навколо якої їде дитячий потяг, що везе подарунки. Якщо нахилити монету, поїзд почне рухатися коліями. Таких монет номіналом 50 канадських доларів було випущено лише 1 тисячу. Тож практично одразу їх розкупили. До слова, Анна є авторкою вже не першої канадської сувенірної монети до Різдва, а також талановитою художницею. Зокрема, її малюнки прикрашають чашки у кав'ярнях Starbucks в 75 країнах світу.

«Дивосил»

--- ПОКЛИКАННЯ ТВОРИТИ ПРЯКРАСНЕ ---

Надія Довгал очолює відділ кадрів у Дніпровському коледжі електрифікації ДДАЕУ. Але свій фах вона вдало поєднує з покликанням художника. Її мистецькі полотна лаконічні, чіткі, композиційно вирішені. Тонке відчуття природи рідного краю дозволяє митцю-аматору достовірно відображати винятковість найзаповітніших куточків України. Твори майстрині знаходяться в приватних колекціях, прикрашають приміщення ряду установ обласного центра.

Влас.інформ

--- Відверто ---

Дарина Сухоніс – Табацька зростала і формувалася як журналіст разом з щомісячником «Бористен». Сьогодні на шпальтах журналу чимало з того чого **торкалася її працьовита і талановита рука**. Можливо, декому з читачів дописи авторства Дарини породжують асоціації з солідною і поважною пані. Насправді ж вона ще зовсім юна особа, котра **любить і цінує життя**. І яка у фінальному номері 2020 року розказала про себе і своє сьогодні тільки на сторінках **“Бористену”**.

- Ви вирішили стати журналістом через відомого батька і дідуся-письменника?

- Ні. Я ненавиджу точні науки, я гуманітарій. І писати почала з дитинства, не задумуючись про генетику і роботу батька і дідуся. Батько мене відмовляв вступати на журналістику, але ж ви розумієте, що те, що казали батьки, коли тобі було 16, доходить до тебе в 30!

- Хто ваш головний критик?

- Батько! Мама дуже лояльна, їй подобається моя робота, вона пишається. Коли мої статті на обкладинках, коли я беру інтерв'ю у цікавих та відомих спікерів. А батько може критикувати. Чоловік також пишається, знаю, що показує друзям і колегам мої статті і програми. Підтримка близьких і тих, кого любиш – це ж крила кожної людини, хіба ні?

- Яка ваша робота зараз?

- Я пишу в «Бористен», працюю у великому холдингу «Наше Місто» у Дніпрі – це газета, сайти, телеканал. В мене була своя програма на «Дніпро ТВ», я дуже багато разів була на обкладинках газети – для мене це ознака крутого та яскравого матеріалу. Я люблю робити матеріали на кшталт соціальних експериментів. Редактор каже, що я креативна. Але насправді я просто роблю те, що відчуваю. Я горю роботою дуже сильно і роблю це швидко, ідеї просто фонтанують. Але у 2020 році в мене був досвід політичної роботи мені це цікаво. Можливо в майбутньому піду в цю сферу, час покаже. Поки хочеться пару днів вихідних – на свята!

- Коли ви зрозуміли, що маєте певну аудиторію, популярність чи впізнаваність?

- Коли мене почали впізнавати таксистами чи покупцями в «АТБ». Я сама здивувалась дуже, коли в мене в супермаркеті впізнав чоловік, попри маску на обличчі, назвав по імені і сказав, що любить мої статті. Ще був випадок, коли мама їхала в таксі, а в руках газета «Наше Місто». І таксист каже так серйозно: «Я знаю дівчинку, я її часто везу додому, вона працює тут! І на обкладинках буває!». Мама сміялась.

- Для вас це важливо?

- Так, це реакція на мою роботу. Я вважаю, що важливо усе – лайки в мережі, репости. Це реакція, відповідь. Це не від якогось марнославства. Це нормальна комунікація. Я взагалі дуже комунікабельна і активна людина, я люблю спілкуватись.

- **Якими інтерв'ю ви пишастесь?**

- Кожне по-своєму особливе. З мером Дніпра Борисом Філатовим було багато інтерв'ю, "батьком" театру "Крик" Михайлом Мельником. Цікаво було говорити з медиком-добровольцем, депутатом наразі, Яною Зінчеквич, з письменником Любком Дерешом, з військовими у 25-ій бригаді. Важко визначити щось одне.

- **А з ким хотілось би записати інтерв'ю?**

- З політиків з Порошенком, з американським письменником Стівеном Кінгом. Також з Кузьмою Скрябіним, але, на жаль, його вже немає серед нас.

- **Журналістиці можна навчитися?**

- Я думаю, що ні. Я навчалась в університеті, але це не дало мені нічого, окрім загальних академічних знань. Ти або вмієш писати, знімати, або ні. Все інше шліфується практикою

- **Ви любите соцмережі?**

- Так, я вважаю це певним гібридом ЗМІ і дуже рушійним важелем суспільної думки. І люблю постити фото себе, свого життя і своїх котів також!

- **Журналіста можна купити?**

- Так, можна. Це факт. Є люди, які готові розмінювати себе. Є люди, які вважають, що вони продукують своє уміння та талант, але не совість. Я скажу одне – я ніколи не працювала і не буду працювати там, де ідеологічна політика не співпадає з моєю. На кшталт «З ким йде війна?» або «Чий Крим?». Мені пропонували роботу у провладних партіях нинішнього президента, раніше – у команді партії Януковича. Але для мене це просто протиприродно.

- **Яка ваша улюблена книга?**

- Люблю твори Кінга, і книги про Гаррі Потерта, але тільки в українському перекладі.

- **Без чого не уявляєте своє життя?**

- Без людей, яких люблю, моїх котів і роботи. І кави.

- **Про що ви мрієте?**

- З віком мрії стали дуже банальні, але водночас – масштабно-складні. Щоб жили дуже довго і щасливо люди, яких я люблю, щоб закінчилась війна і щоб у світі не було нещасних тварин.

Анатолій Подільний, спеціально для "Бористену"

В гостях у сказки

Яхт-клуб "Січ" у Дніпрі. Тут красиво, цікаво, можна зробити приголомшливі фото. А головне - побачити зблизька ондатр, гусей, фазанів, качок і багатьох інших мешканців. Здається, що ти не в місті, а в якомусь заповіднику, де **ти - гість, а тварини - господарі**.

Ондатри лестяться, як кішки, дозволяють себе гладити і зворушливо обхоплюють їжу крихітними пальчиками. Якщо сідаєш, вони буквально вистрибують на руки в пошуках частування. Шерсть у них жорстка і блискуча, **носики мокрі і холодні**.

А ось цей величезний рудий ондатр **пирхав і бурчав** на інших малюків і вимагав віддати йому весь корм. А потім так зворушливо перебирав пальчиками і тягнув за рукава і ледь не просився на руки!

Хіба не диво?

Власник парку В'ячеслав Дідик знає тут кожну ондатру і кожне дерево. У майбутньому планує **добудувати готель, ресторан і етно-музей української культури**, адже самоідентифікація для нього дуже важливі!

Власн.інформ

--- Думки вголос ---

Соціальні мережі створили для усіх без винятку унікальну можливість відчувати себе можновладцем на рівні президента США або й папи Римського. Якійсь приймальник склотари Вася Затулівітер легко і масштабно розмірковує про транші МВФ чи безпорадність ВООЗ у боротьбі з пандемією коронавірусу. В останні дві доби Вася приєднався до широкого загалу світового Інтернету в обговоренні подій в Нагірному Карабаху. Він з впевненістю прогнозує розвиток подій надалі, вказує на помилки Ердогану, Алієву і навіть самому Путіну. Як відомо, тепер вже не папір, а монітор все стерпить.

Наслідувати Васю мені якось не випадає. У моїх роках це вже не серйозно та й без мене всі вже все знають. Однак, свій п'ятачок таки хочеться встромити...

Тим більш що має чимало приятелів азербайджанців як, між іншим, не цураюся і вірмен. Сповна розумію ейфорію і радість перших. Бо як там не було чимало з моїх знайомих тюрків опинилися у Дніпрі на початку 90-х рятуючись від війни в Нагірному Карабаху.

Так ось на відміну від приймальника склотари я не збираюся нічого радити ані Ердогану, ані Ільхаму Алієву. Коли вони так вчинили, то значить так було і слід. Однак, стати Васею, бодай, на хвильку дуже кортить.

Позаяк вся ця історія впирається в один дуже прикрий і жалобний факт для усіх без винятку її учасників. А саме там, де є РОСІЙСЬКІ «МИРОТВОРЦІ» - МИРУ НІКОЛИ НЕ БУВАЄ. Не знаю наскільки розуміли це на вулицях Баку та інших міст світу, де в ейфорії веселились азербайджанці.

Однак, кремлівський карлик не маючи жодного ресурсу окрім військового

неодмінно буде примушувати кровоточити незагоєну рану Карабаху. В різний спосіб, в різні терміни, але мир для Росії найгірше що може бути в будь-якому куточку світу.

А тому, як мені, здається Азербайджану рано святкувати перемогу. Навіть коли поряд височіє така потуга як Турція. Скидається на те що цій успішній, але все ж таки невеликій країні, відведена роль Ізраїлю на Кавказі. Бути оплотом стабільності й миру поміж брудними лапами путінської Росії.

У Васі Затулівітера не бракує критиків. І напевно справедливих. Отож, й мені може перепастися на горіхи за такі сентенції.

Але маленький і гордий Азербайджан, котрий фактично виграв війну не у Вірменії, а Росії не може залишати у ці дні байдужим кожного, хто сповідує справедливість. Слава Азербайджану! Слава Україні!

Фідель Сухоніс, редактор журналу "Бористен"

Гута-Пеняцька, пам'ятник убитим полякам

ГІДНА ВІДПОВІДЬ ПОЛЬСЬКИМ (І НЕ ТІЛЬКИ) ФАЛЬСИФІКАТОРАМ

Наслідки колоніального поневолення українських земель різними сусідами засвідчують, що пануюча нація продовжує злочинно-зневажливо ставитися до колись підневільних навіть за умови державного розмежування з ними. Прикладів щодо не тільки зверхнього, а то й глумливого і цинічного відношення до українства, скажімо, з боку східних «братів» - безліч. Анексія Криму і війна в Донбасі - це один з прикладів упевненості росіян у власній безкарності, бо до цього вони вже звикли протягом багатьох століть.

Але тривожними хмарами затягує, як і сто років тому, і наш західний обрій. Тоді, як відомо, Польща, на підтримку якої в утвердженні Української держави так розраховував Уряд УНР на чолі з Симоном Петлюрою, підписавши Варшавський договір, досить швидко знайшла спільну мову з російськими більшовиками, поділивши наші терени по Збручу.

Відродивши нашу державну незалежність 1991 року, ми думали, що новітня Польща піде іншим шляхом, бо ж тішилися, що першою нас визнала. При цьому, щоправда, не замислювалися, а чому тільки аж 2 грудня, а не 25 серпня 1991 року. Сподіваючись на ймовірне адвокатство Польщі для нас перед світом, ми погодилися і щодо несправедливих історичних написів на львівському цвинтарі, а Верховна Рада України в 2003 році ще й проголосувала нав'язаний Польським Сеймом текст спільної заяви про криваві події на Волині. Після цього президенти двох країн - Леонід Кучма і Александр Квасневський вклонилися в Павлівці на Волині жертвам

польсько-українського конфлікту, що мало б означати про припинення політичного протистояння.

Однак з польського боку нагнітання напруженості не припинилося в наступні роки, що зрештою призвело до того, що всупереч реальним фактам у Варшаві ухвалюють Закон про український геноцид поляків на Волині у роки Другої світової війни.

Та у Польщі на цьому, на жаль, не зупиняються, чому свідченням є нова кампанія з її боку щодо обстрілювання українців у трагедії села Гута Пеняцька на Львівщині, яке гітлерівці спалили 28 лютого 1944 року за зв'язки з більшовицькими партизанами й звіряче вбивство німецьких солдатів з господарчої частини, що займалися заготівлею дров у сусідньому лісі.

Заклики регіональної влади Львівщини до поляків на кшталт «Вибачаємо й просимо вибачення» на жалобних церемоніях у сусідній країні інтерпретуються як нібито визнання українцями провини за цей злочин нацистів, бо в тамтешній пресі опускається слово «вибачаємо», а поширюється тільки «просимо вибачення». Більше того, дехто в Польщі хоче, аби нинішня українська влада вибачилася перед поляками за українських націоналістів і вояків дивізії «Галичина», які нібито вчинили цей злочин у далекому 1944 році.

Проте нинішня наша влада поки що такими проблемами не переймається, що може призвести до нового загострення в польсько-українських відносинах. Відтак повторюється ситуація з вивченням подій на Волині 1943 року, коли наші поважні історики шукали порозуміння з поляками, виголошуючи переважно давно відомі факти про

українсько-польські відносини в міжвоєнний період, замість того, щоб оприлюднювати матеріали з таємних архівів більшовицьких спецслужб. Зокрема, ветерани УПА, які в повоєнні роки, як правило, опинилися на десятки років у сталінських таборах, цілком резонно ставлять питання: а чому підпільники АК після арешту їх «Смершем» невдовзі в своїй більшості змогли виїхати до Польщі?

Треба наголосити, що головний тягар у встановленні історичної правди щодо подій на Волині взяли на себе не тамтешні професійні історики, а тамтешні краєзнавці Ярослав Царук та Іван Пусько, які пішки, на велосипедах добиралися до найдалших сіл області, де записували в уцілілих свідків подій конкретні факти. А оприлюднити їх стало можливим насамперед завдяки підтримці народного депутата України Ярослава Федорчука, котрий сам був свідками тих подій, у тому числі злочинів проти українців з боку польських озброєних банд.

А сьогодні місію розкрити історичну правду щодо трагічних подій у Гуті Пеняцькій узяв на себе колишній народний депутат України Дмитро Чобіт, оскільки не почув голосу на захист історичної правди від наших фахових науковців. Цей випускник історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка як мешканець Бродів і директор місцевого краєзнавчого музею ще за радянських часів став свідком тих фальсифікацій, які організувала комуністична влада на зорі зародження Народного Руху України з метою паплюження національно-визвольної боротьби нашого народу в Другій світовій війні. А трагедія Гуті Пеняцької якраз і була обрана більшовицькими ідеологами для таврування українських збройних формувань, котрі були виставлені як учасники жахливого злочину над мирним польським населенням названого галицького села.

Завдяки багаторічній дослідницькій праці Д. Чоботу вдалося встановити, що в ході каральної акції проти Гуті Пеняцької жоден вояк УПА і ні один військовик дивізії СС «Галичина», як те неправдиво стверджує польська сторона, участі не брали. Більше того, він доводить, що айнзацгрупа «Рейнгольд» на чолі з оберштурмбанфюрером СС Фрідріхом-Вільгельмом Боком, яка знищила Гуту Пеняцьку, складалася в основному з вояків 4-ї поліцейської моторизованої дивізії СС, якою він і командував. А цю дивізію сформовано у жовтні 1939 року у Сілезії з тамтешніх німців, поляків і чехів, які після розгрому Польщі стали громадянами Німеччини. А оскільки вона мала чималий досвід участі в антиєврейських акціях та боротьбі з рухом опору у самій Польщі, тому її підрозділи й здійснили каральну акцію у Гуті Пеняцькій. Звертає на себе увагу те, що Дмитро Чобіт насамперед встановив важливу обставину, яка призвела до трагедії Гуті Пеняцької – наявність тісних контактів місцевого польського націоналістичного підпілля з більшовицькими диверсійними групами, які постійно використовували село як базу для свого перебування після вчинення терористичних актів у Львові Миколою Кузнецовим, котрий у радянській історіографії поданий як герой-розвідник. Крім того, він наголошує й на тому, що дізнавшись про можливу каральну акцію гітлерівців за вбивство трьох німецьких солдатів радянські партизани завбачливо покинули Гуту Пеняцьку напередодні, кинувши напризволяще тих поляків, які їх утримували місяцями. І це вони підтвердили в своїх спогадах, які детально цитує автор дослідження.

Зокрема, про це йдеться у звіті про бойову діяльність 9-го батальйону ім. Чкалова радянської партизанської дивізії ім. Щорса, де чітко вказано на німців як на винуватців трагедії. Про жодну дивізію СС «Галичина» чи заго -

ни УПА там не йшлося, бо такого й не було. Подібні звинувачення на адресу українських націоналістів і німецьких воєнних формувань з числа українців, пише автор, з'явилися значно пізніше — у розпал ідеологічної боротьби радянських комуністів із їхніми залятими ворогами — українськими націоналістами. Про це також можна прочитати і в книгах полковника НКВД Дмитра Медведєва, спогадах його сподвижників — чекістів Бориса Харитонова й Бориса Крутікова.

Треба додати й таку суттєву деталь: після трагічних подій у Гуті Пеняцькій місцеві керівники Армії Крайової заборонили приймати в польських селах більшовицьких партизанів, оскільки їхня присутність у тилу гітлерівців використовувалася останніми як привід для знищення відділів самооборони. Зокрема, саме через це зазнало трагедії польське село Ханачів у травні 1944 року.

Спогади поляків Гуті Пеняцької, які також ретельно аналізує Д. Чобіт, дають ще один важливий висновок: за кілька годин до трагедії мешканці села вже знали, що готується каральна акція нацистів, тож ретельно ховали зброю, навіть у глибоких снігах, а молодь поспішно втекла до лісу. Інші мешканці залишилися вдома, оскільки в багатьох було переконання, що це буде звичайна перевірка, яка перед тим відбулася в іншому польському поселенні Майдані, де всіх чоловіків після затримання і переслуховування, які тривали 24 години, звільнили й відпустили.

Однак ситуація з Гутою Пеняцькою була зовсім іншою, оскільки гітлерівці вже знали про плани радянських партизанів і про їхню базу в цьому селі. Тому окупаційному режиму, цілком справедливо вважає Д. Чобіт, потрібно було захопити радянських партизанів-енкаведистів живими, допитати їх та місцевих жителів,

що і відбувалося протягом цілого дня 28 лютого. До найменших подробиць розглядає Д. Чобіт кожну деталь тієї страшної трагедії, яка забрала сотні людських життів. І завдяки цій його сумлінності перед нами постає не тільки страшна картина знищення села, а й схема підлої фальсифікації тих подій, якою намагалися очорнити український національно-визвольний рух. При цьому автор наводить такий промовистий факт: у публікаціях про загибель Гуті Пеняцької комуністичні пропагандисти та борці з «українським буржуазним націоналізмом» писали, що бандерівці спалили людей у костьолі, про що свідчив поляк Флоріан Бжузік. Його драматично жахливі розповіді про спалення бандерівцями людей живцем у костьолі друкували в газетах, показували в пропагандистських фільмах на радянському телебаченні. Але наймовірним у цій історії, наголошує Д. Чобіт, є те, «що безсоромний брехун і цинічний наклепник Ф. Бжузік був серед тих 13 поляків, які врятувалися, сховавшись на горіщі костьолу!».

До речі, на горіщі костьолу справді відбувалися драматично жахливі події, які наводить тепер Чобіт: у тій складній ситуації, в якій опинилася група поляків, аби гітлерівці не почули плачу маленької дитини, «Войтек Керемка виступив з пропозицією, щоб вбити Тадка Ковальчуковського, на що його мати не хотіла погодитися... Безспірним голосуванням більшістю голосів вирішили вбити. Але не було такого брутального вбивці, щоб вирвав дитину від матері і забив».

Дитя пережило ті страшні хвилини... Аналіз документальних матеріалів і спогадів очевидців дає підставу Д. Чоботу пред'явити цілком обгрунтовані претензії колегам-історикам з польської сторони, насамперед Гжегожу Мотиці, у свідомій фальсифікації

події у Гуті Пеняцькій. Також він розвінчує звинувачення на адресу українського національно-визвольного руху, які лунають з боку київського професора Ігоря Льюшина. І нищівна критика на адресу останнього зрозуміла, оскільки останній має більше можливостей вивчати документи з українських архівів, особливо радянських спецслужб, де збереглися свідчення про події в Гуті Пеняцькій.

Це польські науковці можуть дозволити собі незаглянути в історію дивізії «Галичина», а відтак заявляти, що саме це формування брало участь у знищенні Гуті Пеняцької, хоча в лютому 1944 року галицькі добровольці ще перебували за тисячу кілометрів у тодішньому німецькому Нойгамері, де проходили вишкіл.

Це польським науковцям, як бачимо, абсолютно байдуже, що містечко Підкамінь неподалік Гуті Пеняцької не могло бути тереном дій українського повстанського відділу «Сіроманці», але київський дослідник Льюшин мав би знати, що вказаний підрозділ УПА (не був він ніяким куренем спеціального призначення) тоді діяв біля Підкаменя, що на Прикарпатті – за сотні кілометрів від кривавих подій 28 лютого 1944 року. І не тільки знати, взявшись оцінювати вказані події, а й застерегти своїх польських колег від непродуманого збочення на пропагандистські манівці.

Але коли, пише далі Д. Чобіт, у польській пресі Льюшина назвали «видатним українським істориком», то зрозуміло, що він не усвідомив до кінця місію справжнього вченого – встановлювати істину, а не підлаштовуватися під опінію сусідів, які будуть постійно підхвалювати за вигідні їм пасажі, що їй не буде коли з'їсти бутерброд між цими хвилями діфірамбів.

Так, це дуже прикро, що обороняти українську правду доводиться в наших умовах краєзнавцям,

коли дипломовані докторськими ступенями історики надувають щокі зі своєї нібито значущості. Такими вони себе вважають, бо ж, бачите, їх, а не Ярослава Царука, Івана Пуська, Дмитра Чобота чи й того ж таки Ярослава Федорчука (кандидата наук, до речі) за рекомендацією ветеранів АК запрошують до Польщі на різні семінари, конференції, де ось уже третій десяток років триває своєрідна нібито наукових дискусій гра в піддавки – в межах, які дозволяє сторона, що приймає. А польська телевізія тим часом старанно фільмує кожне слово, щоб потім подати відповідну картинку нібито спільної позиції обох сторін щодо дражливих питань наших відносин у минулому. Хоча подібні акції вже поступово поширюються і в Україну. Тут тиражують антиукраїнські писання вже згаданого Мотики, а коли він представляє черговий антиукраїнський випад, то польські телевізійні камери знімають це повністю в присутності його українських однопідданих.

Сьогодні, як знаємо, російські пропагандисти вперто продовжують твердити, що українців, як окремої нації не існує, переконують світ, що Україна – недодержава тощо. А як зустріли поляки Акт відновлення Української держави у Львові 30 червня 1941 року? Польська військова організація «Оборона кресів всхудних» зверталася в ті дні до широких мас польського населення: «Для жмені молодців, провідників самозванної Української Держави – «Іванів» – вистачить ще куль і шибениць». А польські фольксдойчі, переважно з Познанщини, котрих німці переселили на Холмщину, всіляко знущалися з українців, і б'ючи останніх, вигукували: «Що ви хцеце Україне будовать? Завалісьце Польське... ваша маць».

Тому немає чого дивуватися таким настроям у польському

суспільстві, що старанно культивуються останніми роками. Вони проявлялися й після Другої світової війни. Скажімо, тривалий час польські українофоби звинувачували дружини українських націоналістів, зокрема, батальйон «Нахтігаль», у тому, що 4 липня 1941 року він брав участь у розстрілі польських професорів у Львові. Тим часом західнонімецькі судові органи вирішили перевірити нападки на міністра уряду ФРН Теодора Оберлендера щодо причетності до львівської трагедії 1941 року. Виявилось, що всі приписувані злочини «Нахтігалю» були відкинуті

як зловорожі наклепи – німецький суд визнав, що то був злочин гітлерівської зондеркоманди, а не українців. Немає сумніву, що з часом будуть виявлені і німецькі документи щодо трагічних подій у Гуті Пеняцькій. Але вже сьогодні зрозуміло, що й без них аналітичне дослідження Дмитра Чобота – гідна відповідь польським, як і окремим українським, фальсифікаторам.

Володимир Сергійчук,
доктор історичних наук,
професор
(м. Київ)

«Гортаючи календар»

«ЯКОГО КОЛЬОРУ ДЛЯ ВАС ЛАТІСЬКА МОВА?..»

18 листопада відзначається чергова річниця з моменту проголошення (прокламування) Латвійської Республіки. Саме цього дня у далекому 1918-му році в нинішній будівлі Національного театру в Ризі представники народу зійшлися і проголосили незалежність Латвії. Буремне століття промайнуло лишивши по собі багато чого гарного й непривабливого, великого й ницого, яскравого й посереднього у суспільному житті цієї колоритної країни... Мені пощастило поспілкуватися з людиною, яка досить тривалий час мешкала у Латвії та погодилася на щирі бесіди про своє відчуття цієї красивої країни на узбережжі Балтійського моря. Тож знайомтесь, Ніна Анатоліївна Никифорова, кандидат технічних наук, колишній доцент Національної металургійної академії України.

- Доброго дня, Ніно Анатоліївно! Перш за все щиро дякую за те, що погодились на розмову. Розкажіть трохи про себе. Від самого початку.

Я народилася на півночі Красноярського краю в Росії. Мої батьки познайомились на Норильському гірничо-металургійному комбінаті, куди батько був направлений по закінченні Івановського хіміко-технологічного інституту. Моя мама закінчила Норильський гірничо-металургійний технікум, в якому її викладачами були доценти, професори та навіть один академік Як Ви розумієте, з числа колишніх ув'язнених, яким було заборонено одразу повертатися з місць позбавлення волі... Цікаво, що у приватних бесідах мої батьки ніколи не казали, що вони сумують за Радянським Союзом, напевно саме через свій досвід роботи у Заполяр'ї.

До України наша родина переїхала після того, як батько вступив до аспірантури у Дніпропетровському хіміко-технологічному інституті (ДХТІ).

- Чим Вам запам'ятались шкільні та студентські роки?

Звичайно ж, це був час дивовижних відкриттів і шаленої жаги до життя. До

речі, у восьмому класі (1967-68 рр.) я була ведучою піонерської передачі на обласному радіо, а моїми вчителями з майстерності володіння словом були незабутні диктори Лідія Аведікова та Валерій Хованський. Цей досвід був неоціненним з точки зору мовної практики, адже на вулицях нашого міста в ті часи почути чисту українську мову було майже неможливо, хіба що суржик. Тож яким було моє здивування, коли по закінченні інституту я опинилась у Києві і там на вулиці почула вишукану українську мову з вуст звичайних перехожих. Мову, якої мене вчили Аведікова і Хованський. Згодом було навчання у ДХТІ за спеціальністю «Технологія електрохімічних виробництв» (і «червоний диплом» у підсумку), робота за розподілом у проектному інституті в центрі міста. А потім декрет і розуміння того, що я прагну змін.

- То, напевно, це прагнення до змін і обумовило Ваш переїзд до Латвії?

І так, і ні. До Латвії я переїхала, бо вийшла заміж за чоловіка, який мешкав у Латвії. Щодо переїзду були певні вагання, але зараз з упевненістю можу сказати – це були найкращі роки мого життя.

- Ніно Анатоліївно, на який період часу припало Ваше проживання у Латвії та як Ви соціалізувались у новому для себе середовищі?

Переїзд і проживання в Латвії припали на 1978–1987 роки. Мій чоловік привіз мене до міста Єлгави (лат. Jelgava), яке розташоване на березі річки Ліелупе за 40 кілометрів від столиці країни Риги. Там знаходиться відома на всю країну Латвійська сільськогосподарська академія, зараз університет. Вона розміщується у Середньовічному палаці, побудованому родиною Біронів у середині XVIII століття за проектом відомого італійського архітектора Франческо Бартоломео Растреллі. Уявляєте, яке це атмосферне місце! Відтоді Латвія стала для мене любов'ю з першого погляду. Від самого початку чудово розуміла, що аби вдало соціалізуватися, необхідно

мати гарну роботу. Ще в Україні до мене прийшло усвідомлення того, що єдина робота, яку я виконуватиму із задоволенням, це викладання у вищому навчальному закладі. Тож переїзд до Латвії лише поглибив бажання отримання саме такої роботи. Я працевлаштувалась до сільськогосподарської академії на посаду старшого лаборанта кафедри хімії з надією згодом стати викладачем.

Будівля головного корпусу Latvijas Lauksaimniecības universitāte у м. Єлгаві (Латвія)

– Без знання латиської мови це було не складно?

Ще з перших днів, коли я почула, що люди навколо розмовляють латиською, я чітко зрозуміла, що для повноцінного життя я маю вивчити мову країни, в якій проживаю.

– Ніно Анатоліївно, з чого почався і як довго тривав для Вас процес вивчення латиської мови?

У будь-якій справі найголовнішим фактором успіху є відчуття підтримки та зацікавленості у перемозі. У мене було й те, й інше, а ще – самодисципліна.

Почала я з того, що купила самовчитель з латиської мови для російськомовних. У родині з чоловіком ми спілкувалися також російською, хоча він добре знав латиську. Але було латиське радіо, телебачення, мовне середовище тощо. Допомогали також художні фільми, в яких актори розмовляли російською, а субтитри були латиською.

Працюючи у сільгоспакадемії старшим лаборантом, я мала змогу погодинно виконувати роботу викладача на практичних заняттях у російських

групах, невелика кількість яких була в той час в академії. А через два роки стала асистентом, і в мене з'явилися латиські групи. Групи ділилися на підгрупи, й обидві підгрупи працювали в одній лабораторії. Але ж пояснювати щось біля дошки може лише один викладач. Зазвичай викладачі різних підгруп робили це по черзі. Але спочатку в російських групах біля дошки завжди була я, а в латиських групах – моя напарниця, бо вони в усіх групах були в мене одні й ті самі. Та одного разу перед семінарським заняттям у латиській групі в моєї напарниці захворіла дитина, і я залишилась одна. Це для мене був момент істини. А після того, як комусь з викладачів кафедри щось знадобилось у суміжній препаратурській, потрапити до якої можна було тільки через студентську лабораторію, і він повідомив іншим, що Ніна проводить заняття латиською, справи у препаратурській виникли майже у всіх співробітників кафедри. Після цього до мене перестали звертатися російською, а я стала почуватися в латиських групах комфортно. Ще через два роки я вже читала лекції латиською з фізичної та колоїдної хімії.

– Чи змінилося до Вас ставлення після того, як Ви почали спілкуватися латиською?

Я стала своєю. І не лише на кафедрі, хоча колектив кафедри у нас був фантастичним. Завжди, коли мене з кимось знайомили, то це відбувалось однаково й звучало так: «Це – Ніна. Вона росіянка». А далі той, хто мене представляв, викладав свою версію того, за який термін я вивчила латиську мову. І реакція на це теж завжди була однаковою: «А інші по двадцять років тут живуть і мови не знають». І це гарантувало мені доброзичливе ставлення до того незнайомих людей. Характерною була й реакція колег у Каунасі, куди я як керівник команди Латвії привозила студентів на Всесоюзну олімпіаду з хімії для студентів сільськогосподарських вишів. Коли литовці почули, що я спілкуюсь зі своїми студентами латиською, то почали висловлювати мені свою повагу і зазначали, що багато хто з російськомовних не володіє литовською мовою, навіть проживаючи там деся -

тиліттями.

- Чи бували Ви ще у Латвії після повернення до України, наприклад, після розпаду СРСР?

Так, за сімейними обставинами в 1987 році я повернулася до України, але до Латвії навідувалася ще декілька разів. У 1998-му році мене запросили на ювілей нашого факультету. Під час цього відвідання на мене справила неабияке враження екскурсія до підземелля палацу Бірона, адже палац стоїть на руїнах замку Лівонського ордену XIII століття.

Зв'язки з Латвією я не втратила. Колись я листувалася зі своїми латиськими друзями в паперовому вигляді (до речі, мені казали, що я пишу без помилок), а зараз, коли є Скайп, це спілкування має зовсім інший смак. І так приємно знов поговорити латиською, яка стала мені дуже близькою.

- Ніно Анатоліївно, а які спільні риси є в українців і латишів?

Головна спільна риса, на мою думку, це співочість. Латиші з надзвичайною повагою ставляться до народної творчості. У них всіяко заохочується вивчення фольклору, в Латвії дуже багато хорів та народних танцювальних колективів. При цьому велика увага приділяється етнографічній автентичності. Не можна танець однієї місцевості виконувати у вбранні, характерному для іншої місцевості. Традиційні Свята пісні та танцю завжди збирають дуже багато глядачів. Не випадково, події кінця 1980-х у Латвії та Естонії отримали назву «співочої революції». Ще цікавою рисою латишів є уважне ставлення до дрібниць і якість внутрішнє відчуття естетичної краси. Вони постійно прикрашають свій побут, шукають красу в буденності...

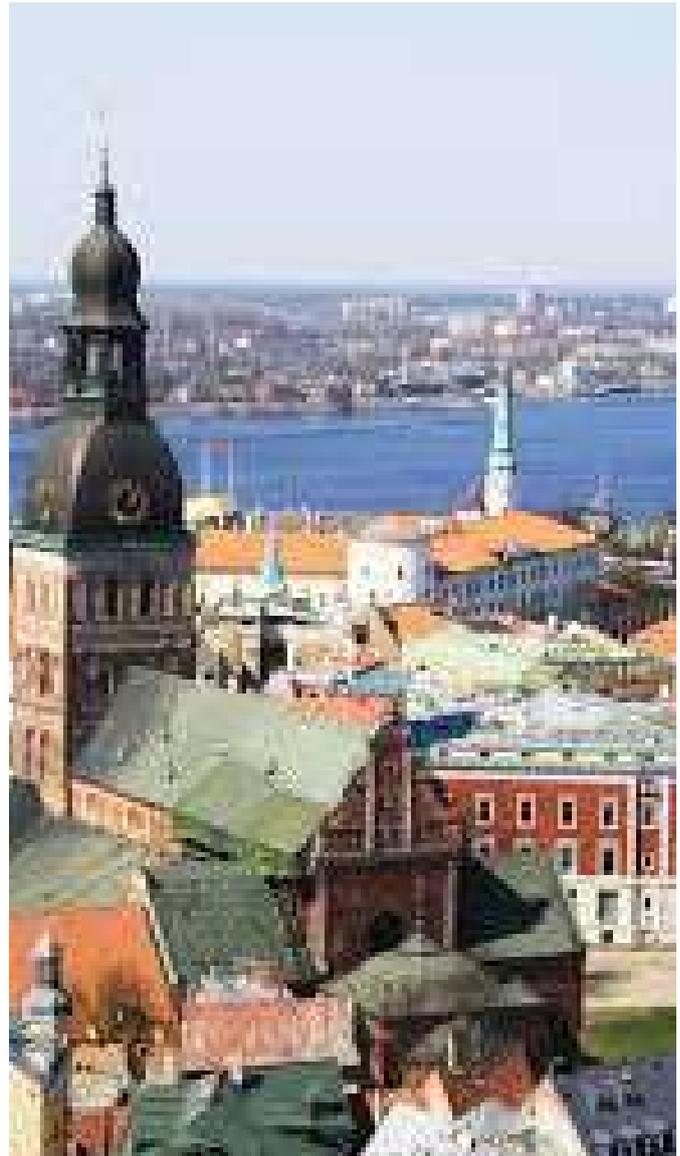
Таке шанобливе ставлення до латиської мови не могло не вилитись у перекладацьку справу. Я Вас знаю і як перекладача творів латвійських авторів, зокрема Іманта Зіедониса. Чому у Вашому доробку твори саме цього письменника?

Заради справедливості зазначу, що не лише Іманта Зіедониса, але цей автор для мене особливий. У Латвії його вважають неперевершеним майстром короткого оповідання. Він був відомим у Латвії

письменником і громадським діячем, який багато зробив для відновлення незалежності Латвії. І одного разу в книжковій крамниці я натрапила на книжку, яка називалася «Visādas pasakas» – «Усякі казки». Мені ці казки сподобались, і захотілось їх перекласти. І тут виявилось, що перекладаючи з латиської російською, дуже важко зберегти їхню особливу атмосферу, бо ментальність російської та латиської мов дуже відрізняється. А от ментальність латиської та української практично співпадає. Тому стала перекладати українською.

- Питання до Вас, як до перекладачки. Ніно Анатоліївно, якого кольору для Вас латиська мова?

Цікаве питання. Ніколи раніше над ним не замислювалася. Мабуть, вона має білий колір. Латиською «balts» (білий) у переносному сенсі означає також гарний, добрий. Balta meita – гарна дівчина.

- А який колір для Вас має українська?

- Синє небо, золоте поле – кольори нашого прапора. Пане Миколо, а якого кольору для Вас українська мова?

- *Напевно, жовто-гарячого. Для мене українська мова, як і сама Україна асоціюється із соняхом – сонячною квіткою. І тут є своя алегорія: сонях постійно шукає сонце – ту зірку, яка дозволить йому набратися якомога більше сил. Закінчується все восени, коли стигле зерно, яке випадково не зібрали дбайливі господарі, падає у чорну, зрошену холодними осінніми дощами, ріллю, аби відродитися знову повесні... Так і наша історична доля: все кружляємо і кружляємо...*

Та повернімося до питання літературної творчості. Ніно Анатоліївно, можливо, у Вашій шухлядці перекладачки є ще якісь твори Іманта Зіедониса? Чи не поділетесь ними з нашими читачами?

Так, деякі твори є. Хочу запропонувати мій переклад українською одного з оповідань цього автора під назвою «Коричнева казка» зі збірки «Visādas pasakas».

- *Дякую за змістовну бесіду і пропоную читачам поринути у світ пригод чи то гнома, чи то троля, чи то просто веселого бешкетника, якому подобається по-доброму глузувати із повсякчас заклопотаних людей.*

Імант Зіедонис

Коричнева казка

Я його бачив. Він вскочив на сковорідку, такий маленький і коричневий, і почав стрибати по коричневих шматочках картоплі, вигукуючи: “Побуріло! Побуріло!”. Коли я посипав картоплю на сковороді перцем, він чхнув і відразу зник.

Ті, хто його бачили, кажуть те ж саме: це маленький коричневий чоловічок, який знаходиться всюди, де щось поспіває. Тоді він кричить: “Побуріло! Побуріло!”, – і все поспіває, буріє, стає коричневим.

Рідко хто може його побачити – потрібне дуже велике терпіння. А мені так хотілося його побачити знову. Тільки де?

Де? Там, де є щось коричневе. А де є коричневе? Подумав, що піймаю його біля боровиків.

Я знав, що боровики вилазять з землі цілком білими і тільки потім невідомо як стають коричневими. Тут і повинен перебувати коричневий чоловічок. Рано-вранці сів я під коричневою сосною й чекаю. Незабаром повинен з’явитися боровик. І насправді – вилазить. Шапка в нього біла. Ну, тепер навіть на мить не можна очей відвести. Ось-ось прийде коричневий чоловічок. Чекаю, чекаю – ніхто не йде. Чекаю, чекаю...

Апчхи! Уф, як налякав! Це заєць почав чхати. Я тільки зирнув у той бік, а боровик за цей час вже пофарбований. Коричневий чоловічок вже побував, мене обдурив.

Ну, нічого. Дивитимусь на інший боровик. Обов’язково побачу.

Дивлюсь, дивлюсь, дивлюсь, дивлюсь, дивлюсь, дивлюсь, дивлюсь, дивлюсь, дивлюсь.....

Подивився в бік – коричнева мурашка лапку звихнула. Шкандибає, шкан-диба-а-є, шкода бідолаху. Поки допоміг їй лапку вправити, глядь – боровик вже знов коричневий! Знов коричневий чоловічок побував, боровик пофарбував, знову зник непоміченим. Тепер, думаю, зроблю так. Сховаюсь у тому ході, що черв’як у боровику прогриз. Сказано-зроблено. Вліз, чекаю. Ну, нарешті! Вибирається він на боровика, а я – гоп! – тут як уродився! А він-гоп! – стрибнув у брусницю та зник. Так він все робить – поки інші не бачать і не чують. Зелені шишки перефарбовує на коричневі – поспіли! Зелені жолуді, теж на коричневі – поспіли! “Поспіло! Поспіло!” тільки й чути. Одного разу спробував знайти його в ліщині, коли горіхи поспівають. Але поки шукав його в одній китиці, він фарбував в іншій. Я в одній, він в другій. Тільки час від часу чути було вигуки: “Побуріло! Побуріло!” Нарешті усівся я біля однієї китиці. Тут чекатиму. Коли всі інші будуть пофарбовані, він все одне мусить прийти до цієї, до останньої. Чекаю годину, дві, три. Чекаю один

день, другий – чи він хоче залишити цю китицю нефарбованою? Раптом прилетіла коричнева лісова бджола, заплуталася в моєму волоссі і гуде на увесь ліс. Нехай собі гуде! Я тепер знаю, що все це робиться навмисно, щоб я злякався і не помітив, як з'являється коричневий чоловічок, тому я вже ні на що уваги не звертаю. Нехай гуде, нехай жалить, якщо хоче, а я тільки знай собі дивлюсь на ту китицю горіхів – вже недовго чекати.

Дзинь! Прилетіла маленька мошка – дзинь! – і просто мені в око. Протер око, дивлюсь – китиця вже коричнева.

Тоді я зрозумів, що коричневий чоловічок не хоче, щоб його вистежували, і я більше із своєю цікавістю не набиваюсь. А минулого літа я лежав на піску на узмор'ї, засмагав, як всі, коли дивлюсь – в Яніса на спині аж сім! Маленькі коричневі чоловічки фарбують йому спину. Сказав про те Янісу. А Яніс сміється, каже – неправда. Хоч він і відчував, ніби йому хтось лоскоче спину, але думав, що це я йому пісок на спину сиплю. Таких чоловічків, каже, взагалі не буває.

Як не буває, коли я сам його бачив! Тільки

побачить не кожний. Веллличезне терпіння потрібне.

Ніхто не знає, де вони живуть. Одні кажуть: у ведмедя в шерсті; інші кажуть: у бурому лишайнику; ще інші говорять: у жолудях, або під корою сосни.

Промовляють вони лише два слова: ПОСПІЛО та ПОБУРІЛО. Тільки вони їх промовлять, відразу все набухає, поспіває, лопається, каштани випадають із шкірки, а в Буренки народжується буре теля.

Тільки ніхто не знає, як їх звать. Коричневики? Буренята? Поспівальники? Не чули часом?

(Переклад з латиської
Ніни Никифорової)

*Микола МИРОНЕНКО,
кандидат технічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Національної металургійної
академії України,
член Національної спілки
журналістів України
лауреат премії ім. Л. Андрійченко*

Міркування навколо Різдва Христового

Мені здається, що кожна віруюча людина, навіть не дуже то релігійна має особливого духовного натхненника про якого згадує може і не так часто, а навіть виїмково при більших нагодах чи святах. Для мене це великий діяч Української Греко Католицької Церкви Патріарх Йосиф Сліпий про якого я згадую хіба раз у році коли приходить Рождество Христове і кінчається Старий Рік з надією на Новий Рік з вказівками робити звідомлення у чому ми не здали іспиту з обіцянкою робити краще. У своєму Заповіті Блаженніший Патріарх писав:

"І тому, переставляючись у світ вічності, благаю Отця Небесного, щоби Він прославив Сина свого у вас, аби ви спізнали Його, „Єдиного, Істинного Бога" і Ним „посланого – Ісуса Христа" Лв. 17, 3/, і щоби Він дав вам „Утішителя, який буде з вами повік, Духа Істини, якого світ не може сприйняти, бо не бачить Його і не знає. Ви ж Його знаєте, бо перебуває Він з вами і буде у вас". Лв. 14, 16-17/."

Чому це таке значне для людини як згадано не дуже то релігійної? Бо Ісус Христос це не тільки постать віри але також людської науки та історії. Блаженніший Йосиф розумів як мабуть ніхто у нашій Церкві значення науки. Він заклав Богословську Академію разом з його зверхником Митрополитом Андреем Шептицьким, пізніше Український Католицький Університет та був фактично спасителем меценатом української науки на Українському Вільному Університеті з якого він також і черпав науковий персонал для УКУ. Про ці справи у Заповіті писав таке:

"Як той, що став добровільним в'язнем Христа, служив я українській богословській, колись такій світлій, науці, намагаючись відродити її з

руїни, оновити її, свідомий того, що Наука – це один із наріжних каменів-стовпів відродження та сили народу, а богословська наука – це євангельський заповіт Христа: „Ідіть і навчайте всі народи..." / Мт. 28, 19/. Наука є „остоею для Церкви в нашій народі", вона через її навчальні та виховні установи є „виховницею народу", бо через неї „одиниця стає тим багатіша, чим сильніше опановує її ідея, що обнімає небо і землю, час і вічність, історію і сучасність, серце і ум..." /Пор. моє "Слово на відкритті Богословської Академії" 6 жовтня 1929 р."

А пізніше у тому ж Заповіті таке: "З огляду на те, що атеїзм є тепер офіційною доктриною в Україні і в усіх країнах комуністичного світу, рятуйте Український Католицький Університет, бо це кузня, в якій мають вишколюватися і виховуватися нові покоління священиків і мирських апостолів, борців за вільні від насилля правду і науку! Нехай Український Католицький Університет із його осередками в країнах вашого поселення буде для вас зразком і поштовхом до нових шукань і до науково-виховної праці! Пам'ятайте, що нарід, який не знає або загубив

знання свого минулого з його духовними скарбами, вмирає і зникає з лиця землі. Рідна наука окрилює народ до лету на вершини зрілого серед народів світу народу!"

Блаженніший не дожив до розпаду СРСР але навіть сьогодні тридцять років пізніше атеїзм є доктриною великої частини світу і не тільки як залишок радянської доктрини матеріалізму але у наслідку деморалізації суспільства на різних рівнях.

Ісус Христос, як син чоловіка, його народження від жінки, його мандрівка життєва, його добрі діла, чуда та по-учення любити один другого, його смерть на Христі та воскресіння це заперечення атеїзму. Тому у відзначенні Його фізичного народження найбільше завдання для Божого тобто віруючого люду це ширити історичну правду про Ісуса спасителя та його науку любови та перемоги добра над злом як сьогоднішні його апостоли.

ПриційнагодіРождестваХристового вітаю усі наші патріотичні наукові, освітні і виховні організації та

установи, а зокрема ці дві кузні вищої української науки, УВУ у Мюнхені з великим ювілеєм сто років у наступному році та УКУ у Львові з пригадкою Патріарха, що першим завданням його це продукцію для України і її діаспори священників з високою освітою. Нам потрібно як ніколи високоосвічених Богослужителів та душпастирів.

До речі вітаю всіх людей, а зокрема українців бо вони мені найближчі, віруючих, а також атеїстів (маю друзів і серед таких) з Христовим Рождеством, бажаю Божих ласк навіть для тих котрі собі не заслужили і миру з закликом до всіх робити добрі діла, любити по можливості один одного але і критикувати для людського добра та остаточної перемоги добра над злом. Коли ви бачите зло, а мовчите, це також гріх. Згадаймо також велетня нашого народу та його церкви Блаженнішого Патріарха Йосифа.

Христос Родився!
Славмо Його!

23 грудня 2020 року
Аскольд С. Лозинський

Надзвичайний Просвітянин-Михайло Борейко (1933-2020)

Товариство Української Мови в США (ТУМ) від початку незалежності України в 1991 р. старалося нав'язувати контакт з усіма обласними та місцевими «Просвітами» в Україні. Не раз члени управи ТУМ відвідували Осередки «Просвіти» щоб познайомитися з їхніми провідниками і довідатися, як можна їм допомагати в їхній державо-будівничій праці.

Євгенія Гладунова та Михайло Борейко в День Незалежності України, 24 серпня, 1997р.

Один з перших Осередків «Просвіти», який вдалося відвідати і познайомитися з дуже активними членами було м. Рівне. Саме тут виявився один з найбільш активних Осередків, де працювали невтомно Євгенія Гладунова та Михайло Борейко.

Вони познайомилися в 1989 р. Їх єднали політичні теми, проблеми

освіти у Україні, проблеми української мови.

Пана Михайла найбільше цікавили книги. Хоч він і пані Євгенія мали прекрасну власну домашню бібліотеку, але п. Михайло бажав, щоб і в багатьох інших були цікаві книги. І тут почалася праця видавати і перевидавати цінні книги у гарному форматі при фінансовій допомозі Товариства Української Мови.

Від 1993 р. у «Просвіті» п. Михайло відповідав за зв'язки з діаспорою та видавничу справу, формував книгозбірні обласної і міської «Просвіти». Першою була видана «Енеїда» Котляревського, ред. Богдана Лепкого, заборонена советами, з прекрасними українськими ілюстраціями.

Далі вийшов «Кобзар» Шевченка, 1840р. мовою оригіналу і сучасною українською. Потім виходять видання: «Кобзар» під ред В. Сімовича, «Кобзар», під ред. В. Доманицького, «Кобзар», Прага, 1878, «Кобзар», Відень, 1940, «Тарас Шевченко» М. Шагінян, «Єкзод Т. Шевченка» Л. Плюща, «Українські Ночі або родовід генія» Є. Єнджевича, «Тарас Шевченко» Т. Хоткевича.

Видано твори Багряного, Огієнка, Барки, «Маруся» М. Вовчка, «Кулак», «Дермань», «Юність Василя Шеремети» У. Самчука. Побачило світ біля 60-ти рідкісних заборонених авторів в Україні. Пан Михайло розсилав їх по всій Україні в музеї, бібліотеки, приватним особам та за кордон. Він разом з п. Євгенією писав листи, заяви, звернення до влади захищаючи людські права, церкву, природу. Це була шляхетна Людина, віддана цілковито Україні та її народу.

Упокоївся св.п. Михайло Борейко 21-ого листопада, 2020 р. в м. Рівне.

Вічна Йому пам'ять!

*За управу ТУМ,
проф. Віра Боднарчук, голова*

+++ 3 листів до редакції +++

Слухаю новини з України і Незалежні. Заснувати і думаю над тим, як ці партії в кожному об'єднати 44 партії, хоч в районному місті, які потім 5, щоб могли люди знати будуть вибирати між програму кожної партії і собою представника до представника її, щоб за області. Тоді всі області два роки були готові до виберуть одного між виборів. У Канаді 5 партій: собою на всю Україну від ліберали, консервати, нові своєї партії. Незалежні не демократи, французький будуть мати провідника, блок і зелена партія. будуть приєднуватися Кожна партія має свого до кого схочуть. Тоді представника в кожній 4 представники своїх провінції. Його вибирають партій будуть змагатися представники сіл і міст за посаду Президента. тої провінції. І тоді Населення буде вже добре представники з кожної підготоване, бо вибирали провінції вибирають свого своїх представників до головного поміж собою на районів, потім Областей, всю Канаду та хто буде а тоді головні з кожної йти до виборів на Прем'єр партії будуть змагатися Міністра Канади. між собою за посаду Президента. На головні вибори на маленькій Населення буде вибирати з 4 кандидатів картоці є 5 імен. Не такі довжелезні бюлетені як в на Президента, а Незалежні Україні, що старшим людям підтримають по різному. без окуляр годі прочитати.

В США дві партії - республіканці і демократи і треті незалежні, які приєднуються до якоїсь партії, залежно хто їм подобається. Отже подумайте як створити 5 партій. Може бути Європейська Солідарність, Національно-Економічна Партія, Господарсько - Хліборобська Партія, Партія Збереження Природи

Любов Василів - Базюк
(Торонто, Канада)

"history.diaspora"

"Кобзар у фраці" -

бандурист, вояка, учитель Василь Ємець

Василь Ємець (15 (27) грудня 1890, с. Шарівка на Харківщині – 6 січня 1982, Лос-Анджелес, США) – український бандурист-віртуоз, бандурний майстер, історик, письменник.

Він народився на Слобожанщині у козацькій родині Костя та Марії Курахович, від яких успадкував любов до музики. Його батьки навіть мали фонограф для запису народних пісень. Найбільше враження на Василя справляла гра сліпих кобзарів.

У 1908 р. він почав вивчати гру на бандурі, а вже в 1911 р. відбувся його публічний виступ, він виконав твір «Розрита могила» Тараса Шевченка. Це ледь не завершилося його відрахуванням з гімназії, де він навчався. Того ж року він вступив до Харківського університету

на природничий відділ фізико-математичного факультету. У вільний від навчань час створює кобзарську групу і навчає гру на бандурі студентів, а також виступає у харківському кінотеатрі у перервах між фільмами.

Не можливо переоцінити роль Василя Ємця в поширенні гри на бандурі на Кубані. В 1913 р. у Катеринодарі він організовував «Першу кубанську кобзарську школу», де за два літа передав свої знання понад 50 бандуристам Кубані. Саме завдяки йому в усіх українських станицях на Кубані

були закладені ансамблі та гуртки бандуристів.

Навчаючись у 1914-1917 рр. у Москві, Василь Ємець і там здобув славу завдяки своїй грі на бандурі. Зокрема він виступив навіть у Великому імператорському театрі - єдиний бандурист, що виступав як соліст-бандурист тут. Після цього за ним закріпилося визначення "віртуоз".

Прикметно, що віртуоз-бандурист не залишився в Москві по закінченню університету, а повернувся в Україну. Викладав у школі на Чернігівщині, а з розгортанням революційних подій і наступом на Україну росіян долучився до захисту своєї землі. Так, в січні 1918 р. у складі Бойового куреня військового міністерства УНР брав участь в обороні Києва від військ М.Муравйова. Згодом служив у полку ім. гетьмана Петра Дорошенка Першої козацької синьої дивізії УНР.

У 1918 році за сприяння гетьмана Павла Скоропадського організував колектив з 8-ми бандуристів - Кобзарський хор, що став основою Київської капели бандуристів.

З поразкою Української революції, він емігрував у 1920 р. до Берліна, де навчався у Берлінській консерваторії та давав сольні концерти в Берліні та Карпатській Україні.

В цей період він підготував та видав свою знамениту працю «Кобза та кобзарі» з бібліографічним додатком З.Кузеля - найвідомішу свою книгу. Пізніше він опублікує понад 20 праць.

У 1923 році на запрошення Українського Громадського Комітету в Празі Василь Ємець переїхав у Чехословаччину, де виступав у таборах для інтернованих українців, пізніше — по різних містах Чехії. В Празі у 1923 р. зорганізував школу гри на бандурі та на базі найкращих студентів — другу капелу бандуристів (1924) та кілька студентських ансамблів гри на бандурі в околицях Праги та Подебрадах. З його ініціативи була також закладена майстерня для серійного виробництва бандури, яка перетворилася на філію фірми з виробництва музичних інструментів Інгушек, де були виготовлені понад 100 інструментів.

У 1930-32 рр. з успіхом пройшли його гастролі Північною Америкою, де він записав платівку із записами «В степах України» та пісню «Максим,

козак Залізняк».

З 1934 року Василь Ємець мешкав в Парижі, а 1937 р. емігрував до Канади. Багато концертував у великих містах США та Канади, писав, навчав гри на бандурі та робив інструменти.

Однак надовго в Канаді він не затримався, перебрався до США. З 1940 р. жив у Голівуді, провів низку концертів. У 1945 р. створив першу хроматичну концертну бандуру на 56 струн та підготував новий репертуар для неї, і вже через рік здійснив перший публічний виступ з хроматичним інструментом, виконавши «Місячну сонату» Бетховена. Невдовзі власноруч змайстрував другу так звану «подвійну бандуру» на 62 струни.

Він майстерно виконував транскрипції творів Бетховена, Чайковського, Дворжака, і мріяв поставити бандуру поруч з такими класичними інструментами як арфа, скрипка чи піаніно. Недарма його називали «кобзарем у фракку».

Рецепти *української* кухні

ВІВСЯНИЙ ХЛІБ ІЗ КМИНОМ

Інгредієнти:

- 200 г Вівсяні пластівці
- 200 г Борошно пшеничне
- 1 ч. л. Розпушувач
- 250 мл Вода (тепла)
- 3 шт. Яйця
- 1,5-2 ст. л. Цукор
- 1 ст. л. Кунжут
- 1 ст. л. Насіння соняшнику
- 1 ст. л. Кмин
- 4 ст. л. Соняшникова олія
- ½ ч. л. Сіль

Приготування:

У мисці з'єднайте всі сухі інгредієнти: Добре перемішайте до повного розподілу інгредієнтів. Додайте до сухої суміші 3 яйця, 1,5-2 ст. л. цукру, 4 ст. л. соняшnikової олії і 250 мл теплої води. Перемішайте масу лопаткою. Додайте до маси мікс насіння соняшника і кунжуту – по 1 ст. л. кожного виду. Додайте половину зерен кмину (½ ст. л.) в тісто. А другу половину залиште, ми використаємо їх пізніше. Залиште отриману масу на 20 хвилин для набухання пластівців «7 злаків». За цей час маса помітно стане густішою і щільнішою за структурою.

Перекладіть масу в форму для випікання, попередньо простеливши її пергаментом і змастивши олією. Рівномірно розподіліть тісто і посипте зернами кмину. Випікайте хліб в духовці з температурою 180 градусів протягом 50-60 хвилин.

Ми хочемо поділитися з вами рецептом неймовірно смачного вівсяного хліба із кмином. За рахунок пластівців структура виходить дуже пишною, а насіння соняшника, кунжуту та кмин надають хлібу неймовірного аромату. Це просто божественно смачно!

Час підготовки	30 хвилин
Час приготування	1 година
Порції	4-6

Духм'яний, ніжний, пухкий, з мілкими порами – дуже смачний хліб! Скоринка тоненька, хрустка... Сподіваємось, хліб сподобається тим, хто любить аромат кмину.

Коледж електрифікації Дніпровського державного аграрно-економічного університету

Це сучасний заклад освіти, один з провідних закладів аграрного напрямку, з розвинутою матеріально-технічною базою і соціальною інфраструктурою, який майже століття гідно творить свою історію.

Отримати освіту студенти можуть як за денною, так і заочною формою навчання. Привабливою перспективою навчання в коледжі є можливість його продовження у закладах вищої освіти III-IV рівня акредитації за скороченими термінами та наскрізними навчальними програмами, зокрема Дніпровському державному аграрно-економічному університеті, де отримають дипломи бакалавра, магістра за скороченими термінами навчання.

ДЕ МОЖЕ ПРАЦЮВАТИ?

- в цивільних, аграрних, промислових та переробних підприємствах різних форм власності: державних, кооперативних, приватних та фермерських;
- в енергетичних кампаніях;
- в монтажних і ремонтно-обслуговуючих підприємствах.

Більше інформації на нашому сайті:

keddau.dp.ua

Контакти:

пр. Гагаріна, 95, Дніпро, 49010, Україна.

pr. Gagarina, 95, Dnipro, 49010, Ukraine.

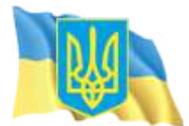
тел./факс +38 (056) 720-92-92

e-mail: keddaeu@gmail.com,

keddaeu@ukr.net

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО
ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ

Не рубай

а посади!

ШВИДКО
ЗРУЧНО
ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію МІСТ з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

- ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us
- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів

МІСТ MEEST

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by imaginestudio.com

Заснований 2005 року поштово-логістичний оператор України, ТзОВ «Торговий Дім «Міст Експрес» є одним з лідерів у сегменті доставки відправлень «до рук» Одержувача. Підприємство належить до поштово-логістичної групи «Meest Group», яка сягає своїм корінням міжнародної корпорації МІСТ (Meest Corporation Inc., Торонто, Канада).

У кожному обласному центрі України та у великих містах діють склади компанії з технологією он-лайн реєстрації усіх процесів: приймання на склад, видача на доставку чи видача відправлень клієнту на складі. Компанія обслуговує понад 100 власних підрозділів, активно розбудовує мережу агентських пунктів прийому-видачі відправлень на території України. Володіє найбільшим серед експрес-перевізників власним флотом транспорту, який нині становить понад 300 одиниць, а понад 500 одиниць транспорту виконує доставку за контрактом.

Основна продукція/послуги компанії: доставка відправлень між відділеннями («склад-склад»); доставка відправлень від Замовника «до дверей» Одержувача («від дверей до дверей»); адресна розсилка кореспонденції (рахунків, договорів, періодичних видань, POS матеріалів) у поштову скриньку чи безпосередньо «до рук» Одержувача; доставка товарів дистанційної торгівлі (інтернет-магазинів, телемагазинів, компаній, що торгують за каталогом, MLM-компаній).

